

УДК 388.48-8:78

ВПЛИВ МУЗИЧНИХ ФЕСТИВАЛІВ НА РОЗВИТОК ТУРИЗМУ

Л.В.Польова, Б.В. Мороз

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

У даній статті розглядаються фактори впливу музичних фестивалів на розвиток туризму в Україні в аспекті можливості залучення іноземних і українських інвесторів до популяризації даної галузі на світовому туристичному ринку. На сучасному етапі культурного розвитку України прослідковується значне підсилення активності молодих і досвідчених представників музичної сфери. Це призвело до появи більш численної кількості музичних заходів у порівнянні з минулими роками. Деякі з цих заходів за рахунок своєї масштабності вимагають залучення значних інвестицій. Окрім того, їх цілком можна розглядати як окремий сегмент туристичної галузі України, адже такі заходи приваблюють багатьох іноземних туристів завдяки багатій культурній програмі. Програма зазначених заходів зазвичай вміщає у собі не тільки музичну складову, але й варіації сучасних фотовиставок, художніх виставок, поетичних виступів, лекцій з розглядом актуальної проблематики різних галузей тощо. Прикладом таких заходів цілком можна вважати *Porto Franko*, що проводиться щороку в місті Івано-Франківськ.

Таким чином, музична сфера є невід'ємною складовою не тільки культури України, але й туризму. Музика – це засіб комунікації між людьми різних національностей. Отже, її необхідно розглядати як додатковий інструмент ефективного розвитку туристичної галузі України. І на сьогоднішній день цей інструмент потребує значно більшої уваги.

Фестивальний туризм є чинником сталого розвитку громад, міст, країн, що реально впливає на економічний стан будь-якого регіону.

Ключові слова: туристична галузь, музика, музичні заходи, іноземні інвестиції.

Постановка проблеми. Одним із секторів економіки є туризм, який об'єднує понад 50 галузей. Частка туризму у світі становить 10 % від загального ВВП і 30 % від світового експорту. Тобто, кожна десята особа в світі працює в даній сфері. А кожні 26 туристів створюють одне робоче місце для фахівця даної сфери. Якщо взяти до уваги статистику Києва, то його відвідують 4 млн. осіб на рік, а в даній сфері зайняті 154 тис. осіб, а Львів відвідують – 75 тис. осіб. Івано-Франківська область також не займає останнє місце щодо відвідуваності туристів. За результатами дослідження, дану область туристи відвідують цілорічно. Звісно, найбільше відвідувачів влітку та взимку. За підсумками 2017 р. Івано-Франківська область зайняла третє місце в Україні щодо відвідуваності, а також друге місце за доходом від наданих туристичних послуг. За 2017 р. він становив 3021,6 тис. грн. Туристичні потоки в область надходять завдяки внутрішньому туризму. А тривалість перебування даних туристів становить 1-3 дні. Аналітики відзначають, що поїздки стали коротшими, але частішими. Дані мандрівники мають за що відпочивати, але не мають часу для відпочинку. Існує думка, що виділений час на відпочинок у ХХІ ст. буде і надалі скорочуватися. У результаті чого для подорожуючих потрібен такий туристичний продукт, який включає в себе якнайбільше задоволення за мінімальний період часу.

Туристичний бізнес завжди активно використовує події для формування туристичного продукту і залучення туристів саме на подію. Якщо в житті туристичного об'єкта немає події сформованої історично як традиції, існує практика створення нових цікавих проєктів, фестивалів, виставок тощо. Отже,

має місце проведення заходів по просуванню туристичного продукту, орієнтованого на подію, залучення маси відвідувачів, а отже, отримання доходу від туристів, охочих відвідати місцевість не тільки з метою огляду визначних пам'яток, отримання відпочинкових та оздоровчих послуг, але й з метою взяти участь у святкуванні разом з місцевими жителями і розділити їх емоції. Головна особливість туризму – безліч яскравих неповторних моментів [3].

Дані факти спричиняють до появи принципово нових видів туризму, а саме – дегустаційний, йога-тур та діловий туризм, а також музичний туризм. Наразі дану сферу доцільно розглядати як ефективний засіб залучення іноземних інвестицій та для організації різноманітних культурних заходів, що несуть також і туристичний характер.

Тим не менш, існує ряд проблем щодо даної теми, котрі потрібно, і навіть необхідно, вирішити. До однієї з таких проблем належить недостатньо ефективна інвестиційна активність в сфері туризму, культурній сфері і сфері музики. Причиною появи даної проблеми можна вважати відсутність чіткого бачення перспектив розвитку за рахунок популяризації музичних заходів України у Європі і, зрештою, у цілому світі. В багатьох зарубіжних країнах щорічно проводяться такі музичні та культурні (складовою яких є також музика) фестивалі, котрі збирають людей з усього світу і, відповідно, залучають значні інвестиції для постійного вдосконалення організації. На нашу думку, Україна і її галузь туризму, музичні фестивалі та галузь культури володіє усіма задатками для того, щоб увійти в список таких країн.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В дослідженні різноманітних видів творчого туризму приймали участь такі вчені, як А. В. Бабкін, Д. М. Генкін, А. В. Корольов, О. Г. Топчієв, П. В. Доан, В. Д. Дем'ян, О. О. Різник, С. Д. Безклубенко та ін.

Метою статті є дослідження тенденцій розвитку музичних фестивалів в Україні, які, у свою чергу, є допоміжним інструментом розвитку туристичної галузі. Також метою статті є розробка ефективних пропозицій щодо залучення іноземних і національних інвестицій, без яких процес розвитку туризму значно ускладняється.

Виклад основного матеріалу досліджень. Фестивалі, які проводяться сьогодні в різних країнах є різноманітними за масштабами та за змістом. Проте науковці в галузі туризму не виокремлюють поняття “фестивального туризму”, його специфічних ознак. Однак, зважаючи на зростання зацікавленості до даного виду відпочинку, залучення до нього все більшої кількості людей та ресурсів, вважаємо за потрібне обґрунтувати фестивальний туризм, а саме музичний як такий.

Фестивальний туризм все більше охоплює все більшу кількість відвідувачів. Однак це загалом відображає світову тенденцію людей до культурно-пізнавальної та розважальної форми відпочинку. Тому фестивальний туризм повинен дати в Україні додатковий поштовх до розвитку, запозичаючи методи та форми закордонного досвіду.

Кількість туристів, у яких виникає бажання брати участь у фестивалях, щороку зростає. Місце проведення даних заходів набуває нового іміджу, який залучає інвестиційні кошти для розвитку інфраструктури, а місцеве населення отримує нові робочі місця. А також такий вид відпочинку має таку особливість, як те, що відноситься до малобюджетних, а також який підвищує культурний рівень населення.

Саме слово «фестиваль» походить від французького слова *festival*, що означає «святковий». За визначенням енциклопедичного словника, фестиваль – масове святкування, музичні виступи, показ досягнень естрадного, кіно- та циркового мистецтва [1]. А якщо прослідкувати залежність туристичного руху із фести-

вальною діяльністю, то можна дати таке визначення: фестивальний туризм - це культурно-пізнавальні подорожі, які є короткотермінові із відвідуванням певних подій (від етнічних заходів, релігійних святкувань до відвідування концертів сучасної музики), з чітко вираженими територіальними рамками (місце проведення).

Найбільш привабливими фестивалями, що приваблюють туристів є музичні фестивалі, а також різноманітні конкурси та концертні виступи. Традиція проведення різних музичних фестивалів має достатньо глибоке коріння. А одним із найдавніших видів туризму на планеті можна назвати саме музичний туризм. Щорічно в світі з'їжджаються велика кількість людей, які беруть участь у музичних конкурсах та фестивалях.

За масштабом проведення туристичні фестивалі класифікують як:

- * міжнародні фестивалі,
- * національні фестивалі,
- * регіональні фестивалі.

Фестивальний туризм є джерелом економічного підйому деяких регіонів і міст, а також підвищення світового іміджу України. Він створює ґрунт для зростання та урізноманітнення зайнятості населення, а також покращення матеріального добробуту населення. А географічне розташування фестивалів дозволить мобілізувати населення різних регіонів та фінансові ресурси інвесторів, що покращить фінансовий стан різних регіонів.

Однак для проведення мистецького фестивалю необхідна прив'язка до певної території. Літературні фестивалі організовуються на територіях пов'язаних з життям та діяльністю видатного письменника або територіях зображених в якомусь літературному творі. Така сама ситуація відбувається і з музичними фестивалями класичної музики, які організовуються на територіях пов'язаних з відомим композитором. Звичайні музичні фестивалі організовуються у зруч-

них місцях по розташуванні, де налагоджена інфраструктура, переважно це території поблизу великих міст. Однак зовсім інший підхід для організації рок-фестивалів, де важливу роль відіграє місцевість віддалена від жилих масивів і є наявна рекреаційна зона.

Широко знаними стали такі музичні фестивалі та конкурси, як міжнародний фестиваль оперного мистецтва (Італія), фестиваль «Сніг та Симфонія» (Швейцарія), фестиваль музики та мистецтва (Велика Британія), міжнародний фестиваль російської класичної музики імені С.В. Рахманінова (Росія), міжнародний музичний конкурс імені П.І. Чайковського (м. Москва, Росія), пісенний конкурс «Євробачення» та багато інших [1].

Улюблена музика змушує багатьох людей їхати хоч на край світу, лишень би потрапити на виступ свого кумира. Музичний туризм наразі – це один з найбільш актуальних способів об'єднання різних верств населення не тільки в межах однієї України. Даний різновид туризму в першу чергу представлений фестивалями. Наразі в Україні регулярно проводиться понад 10 найбільш популярних фестивалів, котрі знані не тільки українцями, але й іноземцями. Наприклад:

* «Країна мрій». Засновником фестивалю став немаловідомий лідер «ВВ» Олег Скрипка. Це найбільший етнічний захід України, про котрий знає майже увесь світ. Під час його проведення відбуваються не тільки виступи музичних гуртів, а й різноманітні майстер-класи етнічних танців, співу, бойових мистецтв тощо. Слід зауважити, що даний фестиваль відбувається щороку у м. Києві, де відвідувачі мають можливість поєднати різні види рекреації за рахунок розвиненої інфраструктури туризму. Наявність інфраструктури створює перспективу залучення туристів, які звикли до високого рівня сервісу, але за умови її подальшого вдосконалення. Адже, щоб привернути увагу туристів, які хочуть відвідати цей

фестиваль, але які не можуть собі відмовити в комфортних умовах проживання, якісному харчуванні і таке інше, неможливий без наявної матеріально-технічної бази індустрії гостинності;

* «Рок Булава». Фестиваль на березі Дніпра, де щорічно виступає понад 50 музичних гуртів;

* «Файне місто». Цей фестиваль відносно молодий, проте зумів здобути велику популярність по всій Україні. В списку учасників з кожним роком з'являється все більше іноземних гуртів з Франції, Австралії, Швеції, Польщі, Грузії, Росії, Білорусії;

* Leopolis Jazz Fest (до 2017 р. фестиваль носив назву Alfa Jazz Fest) – міжнародний джазовий фестиваль, який щороку у червні проходить у Львові починаючи з 2011 р. Alfa Jazz Fest входить до переліку найбільших джазових фестивалів у Європі;

* «Carpathian Alliance». Любителі важкої музики в захваті від даного фестивалю. З іноземних гуртів тут виступатимуть шведи «MARDUK» та греки «Septicflesh»;

* «Бандерштат». Патріотичний фестиваль з найрізноманітнішою драматичною та колоритною музикою;

* «Харківські асамблеї», який відбувається восени в м. Харків на базі Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського починаючи з 1991 р. В даному фестивалі беруть участь відомі музиканти та виконавці з різних країн Європи та світу: з Німеччини, Швейцарії, Австрії, Франції, Китаю, Росії тощо. На даному фестивалі часто відбуваються майстер-класи для студентів-початківців;

* «Woodstock Ukraine». Красивий фестиваль вражають: Свірзький замок та неймовірні озера. В списку учасників також регулярно присутні гурти з Польщі і не тільки;

* «ЗАХІД festival». Основною відмінністю фестивалю «Захід» є те, що він проводиться без підтримки спонсорів та

політичних, чи будь-яких організацій. Організаторами фестивалю є група молодих ініціативних людей. Не дивлячись на це, фестиваль є одним з улюблених як в Україні, так і за кордоном та сприяє розвитку Львівщини та України загалом. Щоб виступити на сценах цього фестивалю музичні гурти приїждять навіть з США та Німеччини;

* «Схід-рок». Даний фестиваль характерний наявністю гуртів з Білорусії та Фінляндії;

* «Республіка». Неймовірний творчий фестиваль поезії, музики та творчості загалом. Також часто зустрічаються й іноземні гості;

* «Porto Franko». Входить в число найбільш унікальних фестивалів, котрі охоплюють не лишень конкретні окремі локації, але й усе місто. Він проводиться у місті Івано-Франківськ. Тривалість – орієнтовно кілька днів. За цей час можна почути безліч українських та іноземних гуртів навіть з Англії. Безліч різноманітних відкритих та закритих виставок. Важливою частиною фестивалю є також театр, у котрому проводяться унікальні вистави.

Як бачимо, музичний туризм України приваблює безліч іноземних музичних виконавців, а також і їх іноземних фанатів. Тому під час проведення таких масштабних заходів як фестивалі дуже часто можна почути польську говірку, англійську, німецьку і так далі. Окрім того, якщо говорити про фестивалі, котрі проводяться безпосередньо в містах («Porto Franko»), то їх можна розглядати в якості неабиякого підсилення притоку іноземних туристів. Вони приїждять зі своїх країн в Україну, щоб почути улюблених виконавців, гуляють нашими містами, вулицями, відвідують наші заклади, любуються пам'ятками архітектури. Зрештою, коли вони повертаються додому, активізується фактор WOM (word of mouth). Тобто дані туристи, які приїхали з інших країн розповідають про свої незабутні враження своїм друзям і близь-

ким людям, котрі напевно також захочуть відвідати Україну з тією ж ціллю. Бо тут є на що подивитись і є що послухати в плані музики.

Зрештою, Україна – найбільша за площею країна у Європі. Багате історичне минуле, неповторні етнографічні особливості. Унікальна культура. На сьогоднішній день для України характерна наявність великої кількості талановитих людей. Зокрема, це стосується тієї ж сфери музики. Багатьом з них не вистачає платформ для реалізації власних талантів. Саме тому це все взаємопов'язано: творча активність громад, музичний туризм і туризм загалом. Для досягнення ефективного розвитку туризму загалом необхідно забезпечити гармонійну взаємодію між цими трьома елементами з максимальним залученням іноземних інвестицій.

Наразі є безліч можливостей, котрі потрібно використовувати з метою підсилення туристичного фактору музичних заходів України. Одними з таких можливостей є грантові системи. Що стосується безпосередньо Івано-Франківська, то тут діє програма підтримки прогресивних міських ініціатив «Міські Гранти». Платформою програми виступає «Тепле Місто». Наразі існують такі тематичні напрямки даної програми:

- * прогресивна освіта;
- * розвиток прогресивного підприємництва;
- * мистецтво;
- * стала мобільність;
- * екологія та енергоефективність;
- * гарячий спорт;
- * міський простір.

Кожен з цих семи напрямків можна використовувати з метою розвитку туризму регіону й України в цілому. Все, що необхідно, – це правильно скласти грантову заявку з детальним описом проекту. В залежності від бюджету проекту, є декілька варіантів. Зокрема, є варіанти з залученням не тільки українських інвесторів, але й іноземних. Деякі варіанти

передбачають необхідність співпраці з іноземними громадськими організаціями. Так чи інакше, наявність продуманих творчих проектів музичної спрямованості – це доволі непоганий спосіб залучити іноземні інвестиції і під час безпосереднього проведення заходу – залучити й іноземних туристів.

Більше того, грантова система передбачає необхідність в першу чергу громадської активності. Таким чином, долучитись до розвитку туристичної сфери України може кожен українець. Для цього є усі необхідні механізми. В першу чергу, необхідно налагодити комунікаційну складову між активними містянами та можливими інвесторами як мінімум в межах окремих міст. Посередником повинна виступати певна платформа (прикладом є «Тепле Місто» Івано-Франківська), котра забезпечує виконання усіх необхідних вимог для успішної співпраці з іноземними і українськими інвесторами. Наступним етапом доцільно зробити популяризацію даних платформ серед населення з закликом прийняти активну участь у туристичному розвитку свого міста за рахунок проведення фестивальних подій з елементами музики. Третій етап – це закономірна подальша підтримка успішної діяльності безпосередньо цих комунікаційних платформ.

Зрештою, щоб бути почутим, не потрібно мовчати й не потрібно боятись брати активну участь у створенні нових можливостей для розвитку туризму за рахунок реалізації талантів у сфері музики. Музичний туризм є унікальним видом туризму, оскільки він невичерпний за змістом. Експерти вважають, що в найближчому майбутньому кількість учасників даного виду туризму значно перевищить кількість учасників екскурсійних турів.

Список використаних джерел

1. Бабкин А.В. «Специальные виды туризма». Р н/Д.: Феникс, 2008. 252 с.
2. Королев А.В. «Роль праздников в развитии региона». Р н/Д.: Феникс, 2006. 295 с.

3. «Сфера розваг – важлива складова у підвищенні ефективності туристичного бізнесу», Зб. наук. праць VI Міжнарод. н.-п. конф. (м. Святогірськ, 2006р). Донецьк, 2006. 287 с.

4. Топчієв О.Г. «Основи суспільної географії : Навчальний посібник. Одеса : Астропринт, 2001. 560 с.

5. ТОП-10 найгарячіших фестивалів України [Електронний ресурс]. URL: <https://24tv.ua/special/summerfests/>

6. «Міські Гранти» - програма підтримки прогресивних міських ініціатив [Електронний ресурс]. – URL: <http://warm.if.ua/projects/city-grants>

7. Різник О. О., Безклубенко С. Д., Дем'ян В. Д. Проблеми державної політики щодо розвитку пісенного жанру як чинника духовно-етичного виховання в Україні ХХІ століття [Електронний ресурс]. URL: http://www.culturalstudies.in.ua/2006_zv_riznik_2.php

8. «Porto Franko» Air Port Ivano-Frankivsk [Електронний ресурс]. URL: <http://portofrankofest.com/>

Polova L.V., Moroz B.V. MUSIC FESTIVALS AND THEIR IMPACT ON TOURISM DEVELOPMENT. *In this article the factors of influence of musical festivals development of tourism in Ukraine are studied in terms of possibility of bringing in foreign and Ukrainian investors for popularization of this industry in the world tourist market. There is considerable strengthening of activity of young and experimental representatives of musical sphere on the modern stage of cultural development of Ukraine. It resulted in appearance of numerous musical events. Due to the scale, some of these measures, require bringing in considerable investments.*

Music festivals attract many foreign tourists due to their rich cultural program. The program of such events usually contains not only a musical constituent but also different types of modern photo-exhibitions, artistic exhibitions, poetic appearances, lectures etc. It is possible to consider Porto Franko an example of such festival. Porto Franko is organized in Ivano-Frankivsk annually.

Musical tourism is one of the most actual methods of associating representatives of different social groups.

In many foreign countries, music and cultural festivals are held annually, gathering people from all over the world and attracting significant investments for continuous improvement of the organization.

Festival tourism increasingly covers more and more visitors. Therefore, festival tourism should give Ukraine an additional incentive for development, borrowing methods and forms of foreign experience.

Thus, the musical sphere is an integral part of not only Ukrainian culture, it is also a significant part of tourism. Music is a means of communication between people of different nationalities. Therefore, it should be considered as an additional tool for effective development of tourist industry in Ukraine. Festival tourism today needs much more attention.

Festival tourism as a factor in sustainable development of communities, cities, countries that really affects economic situation of any region.

Keywords: *tourism industry, music, musical events, foreign investments.*